

Gammel granskog i sprekkese ved Langvannet

Delområde 2: Langvannsbrenninga til Sør-Elvåga

Avgrensning

Området ligger mellom Langvannsbrenninga i vest og Sør-Elvåga i øst, og grenser mot Spinneren friluftslivsområde i sør. I nordøst har området en naturlig avgrensning ved bekken ut av Langvannet og vika vest for Pettersbråtan.

[Kart.](#)

Beskrivelse

Landskaps- og opplevelsesverdier

Dette er et opplevelsesrikt og vakkert naturområde. På de langstrakte og kuperte åsene (Langvannsbrenninga og Sotåsen) finner vi gammel og til tider eventyrlig furuskog. Nord-sørgående forkastninger danner spennende bergvegger og sprekkedaler med granskog. Flate og langstrakte myrområder (Fingerbølmyrene og Tyrigravsmosen) følger konturene i landskapet mellom Sør-Elvåga og Sotåsen. På åsene er det flere flotte utsiktspunkter ut over Langvannet eller mot Elvåga og landskapet videre østover.

Eventyrlig furuskog på Sotåsen

Selve det idylliske Langvannet (213 moh.) er som navnet tilsier et langstrakt og ganske smalt vann. Det ligger i et fredelig søkk i landskapet, omgitt av høye åser på begge sider. Langvannsbrenninga i vest er på 275 m o.h. og Sotåsen på østsida er på 268 m.o.h. Innsjøen har flere små øyer og skjær og er en perle i landskapet. Et av skjærene er meget lyst og kalles «Den hvite hvalen».

Det går et berggrunnsgeologisk skille ved Langvannet. Øst for vannet finner vi båndgneis og vest for vannet biotittgneis.

Vegetasjon og dyreliv (naturverdier)

Vegetasjonen på de to åsene er hovedsakelig furuskog med lav til middels bonitet. Sotåsen (som tidligere het Grytåsen) og Langvannsbrenninga fikk sine navn etter [den store skogbrannen](#) som raste over Østmarka i juli 1889. Alderen på skogen er oppgitt å være i underkant av 100 år, men vi mener at særlig furuskogen mer eller mindre er den skogen som vokste opp som følge av suksesjonen etter skogbrannen.

I de lavereliggende områdene i øst, mellom Sotåsen og Sør-Elvåga, dominerer barblandingsskog. Stedvis er det betydelige innslag av løvtrær. Alderen på skogen her er 80-100 år og flere steder 100-120 år. Her er det også store myrområder. I den bratte lia langs Langvannets østside dominerer granskogen. På nordvestsida av Langvannet er det yngre, ensformig granskog som er under 50 år gammel.

Det er fem viktige naturtyper i området:

Ved Langvannets sørvestside ligger en langstrakt, 10 dekar stor forekomst av [gammel barskog](#) i en spennende og variert forkastningssone. Den biologiske verdien er knyttet til at det er stor topografisk variasjon med fuktighetsstabiliserende skar og bergvegger. Angivelse av alderen varierer: I følge Naturbase er alderen 85-105 år, men alderskart over skogen oppgir over 120 år. Det kan tyde på at skogen har overlevd skogbrannen. Litt nord på Langvannsbrenninga er det en liten forekomst av [gammel granskog](#) i en liten kløft.

I sør mot grensa til Spinneren verneområde ligger to rikmyrer, Trollvann [myr I](#) og [myr II](#). Myrene har lokal verneverdi og er blant de få gjenværende og forholdsvis intakte intermedier- og rikmyrene i

Furuskog på toppen av Langvannsbrenninga

Naturtype gammel barskog

Smørholet - rikmyr og tjern hvor storsalamander lever

Østmarka. Floraen er artsrik med flere interessante arter. Karakteristiske rikmyrarter som gulstarr, jåblom og myrsaulauk inngår.

Retten øst for disse ligger [Smørholet rikmyr](#), som omfatter flere forskjellige vegetasjonstyper, både fattigmyr, intermediærmyr og rikmyr. Av karakteristiske rikmyrarter inngår blant annet sveltull og småsivaks. Totalt 27 plantearter er registrert på myra med innslag av alpine, sørlige, sørøstlige og østlige arter.

Flere rødlistearter er registrert i området og soppen vrangstorpigg har en av sine 120 kjente norske lokaliteter her.

Langvannsbrenninga er registrert som [funksjonsområde storfugl](#). Det [lille tjernet](#) i Smørholet er et naturlig fisketomt tjern hvor [stor salamander](#) er registrert. Fisketomme vann har særlig verdi fordi fravær av fiskepredasjon gir en rik fauna. Flere spettearter og mindre rovfugler finnes i området, samt gjøk, fiskemåke og skarv for å nevne noe.

Funksjonsområde for storfugl

Skyttenbrua - også kalt El-Paso - i måneskinnet

Kulturverdier

[Skyttenbrua](#) over Elvåga ble bygget i 1964 da vannstanden i Elvåga ble hevet. Tidligere var det her et smalt sund med en enkel bru. Skyttenbrua kalles også for [El-Paso](#), fritt etter navnet på en by ved grenseelva Rio Grande mellom Texas og delstaten Chihuahua i Mexico. For ungdommer fra Oslo markerte El-Paso over Elvåga grensa mellom Oslo og de mer villmarkspregede områdene øst for Elvåga.

[Navnet Elvåga](#) er eldgammelt og kjennes fra norrøn mytologi. I Edda er *Élivágar* «to eiterkalde vann, en grense mellom mennesker og jotner». Første leddet, *el*, betyr 'byge' eller i overført betydning 'strid', *våg* er det samme som sjø. Navnet Elvåga kan ha sammenheng med at vannene opprinnelig dannet yttergrense for bebodd område.

Ved [Pettersbråtan](#), som er en nedlagt plass på et nes sør i Nord-Elvåga, ligger restene etter en tjæremile fra middelalderen. Den har status

som fredet. Tuftene etter selve plassen ligger under vann. Området har vært brukt som beite. Den enkle skogsbilveien fra Høyås slutter her.

[Gamle Enebakkvei](#), som ifølge Riksantikvaren er fra forhistorisk tid, går igjennom dette området. Stedvis kan turgåere se antydninger til «veien» langs blåstien øst for Langevann. Veien har gått langs Østensjøvannet via Rustadsaga og Kattisa til Ødegården. Derfra går den gjennom skogen ved Ødegårdsmosen via Karl 12s vei. Før Pettersbråtan dreier den sørover og følger dagens blåsti øst for Sotåsen til sørenden av Elvåga, forbi Skjelbreia, sørenden av Mosjøen, ut til Børterdalen i Enebakk, forbi bygdeborgen på Slottsåsen tilhørende Ekeberg, og til Enebakk kirke.

Langvannet, en populær perle for friluftsfolket

Nordre del av Langvannsbrenninga med utsikt mot Sotåsen

Friluftsliv

Områdene i nordenden av Langvannet (Langvannsvika og Langvannsodden) er populære steder for dagsturer og for overnatting i telt eller hengekøye.

En blåmerket sti går i traséen etter Gamle Enebakkvei fra nordenden av Langvannet og sørover til Smørhullet. Det er noen få umerkede stier og tråkk i området, men disse er ikke preget av mye bruk eller slitasje.

Den preparerte skiløypa over Nord-Elvåga går over Pettersbråtan og videre mot sør over Fingerbølmyrene og Tyrigravsmosen til den møter Sandbakkenløypa ved Smørhullet. En merket skiløype går over Langvannsodden og Langvannet til Smørhullet og videre til Sandbakken eller Grønmo.

Inngrep

Området er helt fritt for inngrep

Umerket sti sør på Sotåsen

Verneform

Området har naturverdier i form av naturskog på opp til og over 120 år som har vokst opp etter skogbrannen på slutten av 1800-tallet. Dessuten er det fem registrerte naturtyper i området og flere funn av rødlistearter. Området er naturskjønt og har store opplevelseskvaliteter. Området bør vurderes innlemmet i den vestre delen av Østmarka nasjonalpark. Alternativt egner området seg godt for vern som friluftslivsområde etter § 11 i markaloven, enten som eget område eller som en utvidelse av Spinneren.

Naturtype gammel granskog i liten kløft